

Cuprins

Cuvânt-înainte	19
----------------------	----

Partea I. Elemente de tehnică criminalistică

Capitolul I. Noțiuni introductive	23
<i>Secțiunea I. Definiția și importanța științei criminalistice</i>	23
<i>Secțiunea a II-a. Obiectul Criminalisticii</i>	25
<i>Secțiunea a III-a. Metodele proprii de investigare ale științei Criminalisticii</i>	26
<i>Secțiunea a IV-a. Caracterele Criminalisticii</i>	27
<i>Secțiunea a V-a. Legătura Criminalisticii cu alte științe</i>	29
§1. Legătura cu științele juridice	29
1.1. Legătura cu dreptul penal	29
1.2. Legătura cu dreptul procesual penal	29
1.3. Legătura cu Criminologia	30
§2. Legătura cu științele judiciare	30
2.1. Legătura cu Medicina legală	30
2.2. Legătura cu Psihologia judiciară	31
§3. Legătura cu științele naturii	31
<i>Secțiunea a VI-a. Sistemul Criminalisticii</i>	32
§1. Tehnica criminalistică	32
§2. Tactica criminalistică	32
§3. Metodologia criminalistică	33
<i>Secțiunea a VII-a. Principiile științei Criminalisticii</i>	33
§1. Noțiunea și sistemul principiilor Criminalisticii	33
1.1. Noțiunea	33
1.2. Sistemul principiilor Criminalisticii	33
§2. Principiile fundamentale ale Criminalisticii	34
2.1. Principiul legalității	34
2.2. Principiul aflării adevărului	34
2.3. Principiul prezumției de nevinovăție	35
2.4. Principiul existenței urmelor oricărui fapt penal	35
2.5. Principiul identității	35
2.6. Principiul operativității în efectuarea investigațiilor penale	36
<i>Secțiunea a VIII-a. Scurt istoric al dezvoltării științei Criminalisticii</i>	37
Capitolul II. Identificarea criminalistică	40
<i>Secțiunea I. Noțiunea de identificare criminalistică</i>	40
<i>Secțiunea a II-a. Obiectul identificării criminalistice</i>	41
<i>Secțiunea a III-a. Principiile identificării criminalistice</i>	42
<i>Secțiunea a IV-a. Etapele identificării criminalistice</i>	44
<i>Secțiunea a V-a. Metodologia identificării criminalistice</i>	44

§1. Fundamentul metodologic al identificării	44
§2. Efectuarea examenului comparativ	45
Capitolul III. Elemente de fotografie judiciară	47
<i>Secțiunea I. Aspecte privind rolul fotografiei judiciare în investigarea</i>	
<i>infracțiunilor.....</i>	<i>47</i>
§1. Introducere	47
§2. Noțiuni generale de tehnică fotografică	48
§3. Rolul fotografiei judiciare și al înregistrărilor video în investigarea	
infracțiunilor.....	48
3.1. Principalele avantaje ale fotografiei judiciare.....	48
3.2. Particularitatea metodelor fotografice aplicate investigațiilor judiciare	49
<i>Secțiunea a II-a. Fotografia judiciară operativă</i>	<i>49</i>
§1. Procedee de fotografiere la fața locului.....	49
1.1. Fotografia de orientare	49
1.2. Fotografia-schiță	50
1.2.1. Fotografia-schiță unitară.....	50
1.2.2. Fotografia-schiță panoramică	50
1.2.3. Fotografia schiță pe sectoare	50
1.2.4. Fotografia schiță încrucișată.....	51
1.3. Fotografia obiectelor principale.....	51
1.4. Fotografia de detaliu	51
1.5. Procedee speciale de fotografiere la fața locului	51
1.6. Procedee de fotografiere a cadavrelor.....	52
1.7. Măsurători fotografice	53
1.7.1. Măsurătoarea fotografică cu ajutorul riglei gradate.....	53
1.7.2. Măsurătoarea fotografică cu ajutorul benzii gradate	53
1.7.3. Măsurătorile tridimensionale.....	53
1.7.4. Fotogrammetria	53
1.8. Fotografia digitală.....	54
1.8.1. Conceptul de imagine digitală	54
1.8.2. Aparatul de fotografiat digital	54
§2. Fotografia semnalmentelor.....	55
2.1. Fotografia de identificare a persoanelor	55
2.2. Fotografia de identificare a cadavrelor necunoscute.....	56
2.3. Fotografia de urmărire	56
§3. Fotografia de fixare a rezultatelor unor activități de urmărire penală	56
3.1. Fotografia de fixare a rezultatelor percheziției	57
3.2. Fotografia de fixare a rezultatelor reconstituirii	57
3.3. Fotografia de fixare a rezultatelor prezentării pentru recunoaștere	57
3.4. Înregistrarea video a activităților de urmărire penală	57
<i>Secțiunea a III-a. Fotografia judiciară de examinare</i>	<i>57</i>
§1. Fotografia judiciară de examinare în radiații vizibile	58
1.1. Fotografia de ilustrare	58
1.2. Fotografia de comparare	58

1.2.1. Fotografia de comparare prin confruntare	58
1.2.2. Fotografia de comparare prin suprapunere	59
1.2.3. Fotografia de comparare prin stabilirea continuității liniare sau prin juxtapunere	59
1.3. Fotografia de umbre	59
1.4. Fotografia de reflexe	60
1.5. Fotografia separatoare de culori	60
1.6. Fotografia de contrast	60
§2. Fotografia judiciară de examinare în radiații invizibile	61
2.1. Fotografia de examinare în radiații ultraviolete	61
2.2. Fotografia de examinare în radiații infraroșii	62
2.3. Fotografia de examinare în radiații gamma, beta și neutronice	63
2.3.1. Fotografia de examinare în radiații röntgen (röntgenografia)	63
2.3.2. Fotografia în radiații gamma (gammagrafia)	64
2.3.3. Fotografia în radiații beta (betagrafia)	64
2.3.4. Radiografia cu neutroni	64
§3. Holografia	64
§4. Microfotografia	65

Capitolul IV. Identificarea persoanelor după urmele de mâini, picioare,

dinți și buze	66
<i>Secțiunea I. Noțiuni introductive</i>	66
§1. Noțiunea de urmă a infracțiunii	66
§2. Criterii de clasificare a urmelor infracțiunii	66
2.1. Factorul creator de urmă	67
2.2. Tipul sau natura urmei	67
2.3. Modul de formare a urmelor	67
<i>Secțiunea a II-a. Identificarea dactiloscopică</i>	67
§1. Noțiunea și obiectul dactiloscopiei	67
§2. Construcția desenelor papilare	68
§3. Proprietățile desenului papilar	69
§4. Clasificarea desenului papilar	69
§5. Detaliile caracteristice ale desenului papilar	70
§6. Poroscopia și cretoscopia	71
§7. Cercetarea și interpretarea la fața locului a urmelor de mâini	71
7.1. Considerații privind formarea urmelor de mâini	71
7.2. Descoperirea urmelor de mâini	71
7.3. Procedee de revelare a urmelor de mâini latente	72
7.3.1. Revelarea prin metode fizice	73
7.3.2. Revelarea prin metode chimice	73
7.3.3. Revelarea urmelor de mâini latente prin metode optice	74
7.4. Fixarea și ridicarea urmelor de mâini	74
7.4.1. Fixarea urmelor papilare	74
7.4.2. Ridicarea urmelor de mâini	74
7.5. Interpretarea la fața locului a urmelor de mâini	75
§8. Expertiza criminalistică a urmelor de mâini	75

<i>Secțiunea a III-a. Cercetarea criminalistică a urmelor de picioare</i>	78
§1. Noțiuni introductive privind urmele de picioare	78
1.1. Clasificarea urmelor de picioare	78
1.2. Formarea urmelor de picioare	79
§2. Cercetarea criminalistică la fața locului a urmelor de picioare	79
2.1. Descoperirea urmelor de picioare	79
2.2. Fixarea și ridicarea urmelor de picioare	80
2.3. Particularități în cercetarea cărării de urme	80
2.4. Interpretarea la fața locului	81
§3. Expertiza criminalistică a urmelor de picioare	81
<i>Secțiunea a IV-a. Cercetarea criminalistică a urmelor de dinți și de buze</i>	81
§1. Investigarea odontologică judiciară	81
1.1. Aspecte introductive	81
1.2. Cercetarea la fața locului a urmelor de dinți	82
1.3. Expertiza odontologică	82
§2. Cercetarea urmelor de buze	83
2.1. Aspecte generale	83
2.2. Cercetarea la fața locului a urmelor de buze	83
2.3. Expertiza criminalistică a urmelor de buze	84
Capitolul V. Tehnici de identificare biocriminalistică	85
<i>Secțiunea I. Noțiuni preliminare privind urmele biologice</i>	85
<i>Secțiunea a II-a. Cercetarea criminalistică a urmelor de sânge</i>	85
§1. Considerații generale	85
§2. Cercetarea și interpretarea la fața locului a urmelor de sânge	86
2.1. Descoperirea urmelor de sânge	86
2.2. Ridicarea urmelor de sânge	87
2.3. Interpretarea urmelor de sânge	87
§3. Expertiza biocriminalistică a urmelor de sânge	88
<i>Secțiunea a III-a. Cercetarea criminalistică a urmelor de salivă și spermă</i>	88
§1. Cercetarea urmelor de salivă	88
1.1. Aspecte generale	88
1.2. Cercetarea la fața locului	89
1.2.1. Căutarea și descoperirea	89
1.2.2. Ridicarea și transportarea	89
1.2.3. Interpretarea urmelor de salivă	89
1.2.4. Expertiza urmelor de salivă	89
§2. Cercetarea urmelor de spermă (seminale)	89
2.1. Aspecte generale	89
2.2. Cercetarea la fața locului	90
2.2.1. Căutarea urmelor seminale	90
2.2.2. Ridicarea urmelor seminale	90
2.2.3. Interpretarea la fața locului a urmelor seminale	90
2.2.4. Expertiza biocriminalistică a urmelor seminale	91
<i>Secțiunea a IV-a. Cercetarea criminalistică a firului de păr uman</i>	91

§1. Considerații generale.....	91
§2. Cercetarea la fața locului.....	92
2.1. Descoperirea și ridicarea firelor de păr.....	92
2.2. Recoltarea firelor de păr de la persoanele suspecte.....	92
§3. Expertiza biocriminalistică a urmelor de natură piloasă.....	92
3.1. Considerații generale.....	92
3.2. Cercetarea de laborator.....	93
<i>Secțiunea a V-a. Investigarea odorologică judiciară.....</i>	<i>94</i>
§1. Aspecte generale privind urmele olfactive.....	94
1.1. Formarea urmelor olfactive.....	94
1.2. Conținutul urmelor olfactive.....	94
§2. Cercetarea la fața locului.....	94
2.1. Descoperirea urmelor olfactive.....	94
2.2. Prelucrarea urmelor.....	95
§3. Metode moderne de investigare odorologică.....	95
<i>Secțiunea a VI-a. Investigarea și identificarea biocriminalistică pe baza profilului A.D.N.</i>	<i>96</i>
§1. Aspecte introductive.....	96
§2. Particularități ale cercetării la fața locului.....	97
§3. Efectuarea expertizelor A.D.N.	98
3.1. Analiza prin metoda enzimei de restricție.....	98
3.2. Analiza prin metoda reacției în lanț a polimerazei (P.C.R.).....	99
Capitolul VI. Tehnici de identificare a persoanelor după semnalmentele exterioare, după voce și prin alte metode criminalistice.....	101
<i>Secțiunea I. Introducere.....</i>	<i>101</i>
<i>Secțiunea a II-a. Identificarea persoanelor și cadavrelor după semnalmentele exterioare.....</i>	<i>101</i>
§1. Aspecte generale.....	101
§2. Metoda portretului vorbit.....	102
2.1. Descrierea formelor statice.....	102
2.2. Descrierea formelor dinamice.....	104
§3. Metode tehnice utilizate în identificarea persoanelor după semnalmentele exterioare.....	105
3.1. Portretul schițat.....	105
3.2. Fotorobotul.....	105
3.3. Identi-kit-ul.....	105
3.4. Mimicompozitorul (MIMIC).....	105
3.5. Sisteme informatice de identificare a persoanei după semnalmentele exterioare.....	105
3.5.1. Portretul robot computerizat.....	105
3.5.2. Identificarea persoanelor în sistemul de recunoaștere facială.....	106
§4. Metode tehnice de identificare a cadavrelor necunoscute după semnalmentele exterioare.....	109
4.1. Metoda supraproiecției.....	109

4.2. Reconstituirea fizionomiei după craniu	110
4.3. Identificarea după resturile osoase	110
4.4. Identificarea după sistemul dentar și lucrările stomatologice	110
4.5. Identificarea prin expertiza fotografiei de portret	110
<i>Secțiunea a III-a. Identificarea persoanelor după voce și vorbire</i>	111
§1. Aspecte introductive	111
§2. Caracteristicile de identificare a vocii și vorbirii	111
2.1. Caracteristicile vocii	112
2.2. Caracteristicile vorbirii	112
§3. Expertiza criminalistică a vocii și vorbirii	112
3.1. Stabilirea autenticității înregistrărilor audio	113
3.2. Identificarea persoanei vorbitorului	114
3.3. Stabilirea eventualei deghizări a vocii și vorbirii	115
<i>Secțiunea a IV-a. Metode biometrice de identificare</i>	115
§1. Noțiuni generale de biometrie	115
§2. Identificarea pe baza fotografiei semnamentelor	117
§3. Tehnici antropometrice	117
§4. Recunoașterea retinei	117
§5. Recunoașterea irisului	117
§6. Termograma facială	118
<i>Secțiunea a V-a. Înregistrarea penală</i>	118
§1. Definiția, scopul și importanța înregistrării penale	118
§2. Înregistrarea în cazierul judiciar	119
2.1. Înregistrarea nominală sau alfabetică	119
2.2. Înregistrarea dactiloscopică	120
§3. Alte modalități de înregistrare penală	121
3.1. Înregistrarea dactiloscopică monodactilară	121
3.2. Înregistrarea persoanelor dispărute și a cadavrelor cu identitate necunoscută	121
3.3. Înregistrarea după modul de operare	122
3.4. Înregistrarea în baze de date genetice	122

Capitolul VII. Investigarea urmelor de incendii, de explozii și de accidente

de trafic	124
<i>Secțiunea I. Cercetarea urmelor de incendii</i>	124
§1. Cauzele incendiilor	124
1.1. Incendii provocate de cauze naturale	124
1.2. Incendii provocate accidental	125
1.3. Incendiile premeditate	125
§2. Cercetarea la fața locului a urmelor de incendiu	125
§3. Expertiza criminalistică a urmelor de incendiu	126
<i>Secțiunea a II-a. Cercetarea urmelor de explozii</i>	127
§1. Noțiuni generale	127
§2. Cercetarea la fața locului și expertiza urmelor de explozii	128
<i>Secțiunea a III-a. Cercetarea urmelor de accidente de trafic</i>	128

§1. Cercetarea urmelor mijloacelor de transport rutier	128
1.1. Aspecte introductive	128
1.2. Cercetarea la fața locului a urmelor mijloacelor de transport rutier	129
1.3. Expertiza criminalistică a urmelor mijloacelor de transport rutier	130
§2. Cercetarea urmelor accidentelor feroviare, navale și aeriene.....	131
2.1. Urmele accidentelor feroviare.....	131
2.1.1. Cercetarea la fața locului	132
2.1.2. Expertiza criminalistică a urmelor accidentelor de cale ferată	132
2.2. Urmele accidentelor aeriene	132
2.3. Urmele accidentelor navale.....	133
Capitolul VIII. Cercetarea criminalistică a falsului în înscrisuri	134
<i>Secțiunea I. Introducere</i>	<i>134</i>
<i>Secțiunea a II-a. Cercetarea falsului prin înlăturare de text</i>	<i>135</i>
§1. Stabilirea locului alterării	136
§2. Refacerea textului înlăturat	136
§3. Refacerea textelor acoperite	138
<i>Secțiunea a III-a. Cercetarea falsului prin adăugare de text</i>	<i>138</i>
<i>Secțiunea a IV-a. Cercetarea falsului prin imitarea și deghizarea scrisului</i>	<i>139</i>
§1. Falsul prin imitarea scrisului	139
1.1. Falsul prin imitare liberă.....	140
1.2. Falsul prin imitare servilă	140
1.3. Falsificarea de semnături	140
§2. Falsul prin deghizarea scrisului.....	141
<i>Secțiunea a V-a. Cercetarea textelor dactilografiate</i>	<i>141</i>
§1. Identificarea mașinii de scris	142
§2. Identificarea dactilografului	142
§3. Expertiza criminalistică a falsului în înscrisuri dactilografiate	142
<i>Secțiunea a VI-a. Cercetarea altor categorii de falsuri</i>	<i>143</i>
§1. Falsificarea impresiunilor de ștampile	143
§2. Expertiza criminalistică a falsului de documente de identitate	143
§3. Falsificarea bancnotelor	144
§4. Falsul realizat cu ajutorul copiatoarelor și a sistemelor informatice.....	145
Capitolul IX. Investigarea grafoscopică	148
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive.....</i>	<i>148</i>
<i>Secțiunea a II-a. Caracteristicile de identificare a scrisului de mână</i>	<i>149</i>
§1. Caracteristicile exprimării în scris.....	149
§2. Caracteristicile topografice ale scrisului	149
§3. Caracteristicile generale (dominantele grafice) ale scrisului de mână	150
§4. Caracteristicile particulare ale scrisului de mână	151
<i>Secțiunea a III-a. Identificarea persoanei după scrisul de mână pe baza expertizei grafoscopice</i>	<i>152</i>
§1. Obținerea modelelor de comparație	152
1.1. Modele de comparație libere.....	152

1.2. Modele de comparație experimentale	152
§2. Efectuarea expertizei grafoscopice.....	153
Capitolul X. Elemente de balistică judiciară	155
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive de balistică judiciară</i>	155
<i>Secțiunea a II-a. Noțiuni tehnice generale despre armele de foc</i>	156
§1. Elementele de construcție ale armelor de foc.....	156
1.1. Țeava armei.....	156
1.2. Ansamblul mecanismelor	157
§2. Clasificarea armelor de foc	157
§3. Muniția armelor de foc.....	158
§4. Elementele tragerii	159
<i>Secțiunea a III-a. Urmele formate prin folosirea armelor de foc</i>	159
§1. Urmele formate de armă pe cartuș	160
1.1. Urmele de pe tub.....	160
1.2. Urmele de pe glonț.....	160
§2. Urmele de împușcare.....	161
2.1. Urmele principale	161
2.2. Urmele secundare	162
2.2.1. Urme secundare formate indiferent de distanța de tragere:	162
2.2.2. Urme secundare formate la tragerile cu țeava armei lipită de corp sau de la mică distanță.....	162
<i>Secțiunea a IV-a. Particularitățile cercetării la fața locului a armelor de foc și a urmelor acestora</i>	163
§1. Descoperirea și fixarea armelor de foc și a urmelor acestora.....	163
1.1. Descoperirea armelor de foc și a muniției	163
1.2. Consemnarea, fixarea poziției și stării armelor.....	164
§2. Ridicarea armei de foc și a muniției descoperite la locul faptei.....	164
§3. Stabilirea distanței și direcției de tragere	165
<i>Secțiunea a V-a. Expertiza balistică criminalistică a armelor de foc și a urmelor acestora</i>	166
§1. Examinarea tehnică generală a armelor de foc.....	166
§2. Expertiza urmelor formate de armele de foc.....	167
2.1. Expertiza urmelor principale ale tragerii	167
2.2. Expertiza urmelor secundare ale tragerii	168
§3. Identificarea armelor de foc după urmele formate pe glonț și pe tubul cartușului	168
3.1. Identificarea armelor de foc după urmele formate pe glonț.....	169
3.2. Identificarea armelor de foc după urmele lăsate pe tubul cartușului	170
3.3. Sisteme informatice de identificare a armelor de foc	170
Capitolul XI. Metode și mijloace tehnico-științifice utilizate în investigațiile criminalistice	172
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	172
<i>Secțiunea a II-a. Mijloace tehnico-științifice utilizate în cercetarea la fața locului</i>	172

§1. Trusele criminalistice	172
1.1. Trusele criminalistice universale	172
1.2. Trusele criminalistice specializate:	173
§2. Laboratoarele criminalistice mobile	173
<i>Secțiunea a III-a. Principalele tehnici și metode de investigare utilizate în</i> <i>examinările criminalistice de laborator</i>	174
§1. Metode de examinare microscopică	174
1.1. Examinarea optică	174
1.1.1. Lupa	174
1.1.2. Microscopul optic	174
1.1.3. Tipuri de microscopice optice:	175
1.2. Microscopul electronic	176
§2. Metode de analiză spectrală	176
2.1. Analiza spectrală prin emisie	177
2.2. Analiza spectrală prin absorbție	177
2.3. Variante ale analizei spectrale utilizate în examinările criminalistice de	
laborator	178
2.3.1. Spectrofotometria de absorbție în radiații infraroșii, ultraviolete și	
vizibile	178
2.3.2. Spectrometria de absorbție atomică	178
2.3.3. Spectrometria de masă	179
2.3.4. Spectrometria de raze X	179
§3. Metode cromatografice	179
§4. Alte metode fizico-chimice de examinare:	180

Partea a II-a

Elemente de tactică criminalistică

Capitolul I. Cadrul tactic al organizării anchetei penale	185
<i>Secțiunea I. Noțiuni introductive</i>	185
<i>Secțiunea a II-a. Principiile organizării urmăririi penale</i>	186
§1. Principiul individualității	186
§2. Principiul dinamismului	186
§3. Principiul legalității	187
<i>Secțiunea a III-a. Structura și conținutul planului de urmărire penală</i>	187
§1. Structura planului de urmărire penală	187
§2. Conținutul planului de urmărire penală	187
<i>Secțiunea a IV-a. Versiunile de urmărire penală</i>	188
§1. Noțiuni introductive	188
§2. Criterii de clasificare a versiunilor	188
§3. Tactica elaborării versiunilor de urmărire penală	189
§4. Modalități de verificarea versiunilor de urmărire penală	191
Capitolul II. Tactica efectuării cercetării la fața locului	192
<i>Secțiunea I. Noțiunea și importanța cercetării la fața locului</i>	192

§1. Aspecte introductive.....	192
§2. Considerații privind reglementarea procesual penală	193
§3. Importanța și obiectivele cercetării la fața locului	193
3.1. Importanța cercetării la fața locului	193
3.2. Obiectivele cercetării la fața locului	194
§4. Elemente tactice specifice pregătirii cercetării la fața locului.....	195
4.1. Pregătirea echipei de cercetare a scenei infracțiunii	195
4.2. Pregătirea mijloacelor tehnico-științifice criminalistice	195
<i>Secțiunea a II-a. Reguli tactice ale cercetării la fața locului</i>	196
§1. Cadrul tactic general al cercetării la fața locului.....	196
§2. Măsurile preliminare cercetării la fața locului	197
§3. Reguli tactice specifice efectuării cercetării propriu-zise la fața locului	198
3.1. Primele măsuri luate de organul competent să efectueze cercetarea la fața locului	198
3.2. Cercetarea în faza statică	199
3.3. Cercetarea în faza dinamică	200
§4. Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului.....	201
4.1. Procesul-verbal	201
4.2. Schița locului faptei	202
4.3. Fotografiiile și înregistrările video judiciare.....	203
Capitolul III. Tactica ascultării martorilor	204
<i>Secțiunea I. Aspecte generale</i>	204
§1. Introducere	204
§2. Reglementarea procesual penală	204
§3. Privire asupra valorii probante și relativității declarațiilor martorilor.....	208
<i>Secțiunea a II-a. Mărturia din perspectiva psihologiei judiciare</i>	209
§1. Recepția senzorială a martorilor din perspectivă criminalistică.....	209
§2. Prelucrarea informațiilor	210
§3. Stocarea memorială	210
§4. Reactivarea memorială.....	211
<i>Secțiunea a III-a. Reguli tactice aplicate în ascultarea martorilor</i>	211
§1. Pregătirea ascultării martorilor. Aspecte generale	211
§2. Elemente tactice aplicate în pregătirea ascultării martorilor	212
§3. Reguli și procedee tactice criminalistice aplicate în ascultarea propriu-zisă a martorilor	213
<i>Secțiunea a IV-a. Particularități tactice aplicate în ascultarea martorilor minori</i>	217
§1. Cadrul procesual penal și tactic general al audierii.....	217
§2. Pregătirea ascultării martorilor minori	218
§3. Audierea propriu-zisă a minorilor	218
<i>Secțiunea a V-a. Consemnarea declarațiilor martorilor</i>	219
Capitolul IV. Tactica audierii persoanei vătămate	221
<i>Secțiunea I. Considerații introductive</i>	221
§1. Considerații privind reglementarea penală și procesual penală	222

<i>Secțiunea a II-a. Aspecte privind psihologia persoanei vătămate</i>	224
§1. Recepția senzorială a persoanei vătămate din perspectivă criminalistică	224
§2. Prelucrarea și decodificarea informațiilor	225
§3. Stocarea memorială	226
§4. Reactivarea memorială.....	226
<i>Secțiunea a III-a. Tactica audierii propriu-zise a persoanei vătămate</i>	227
§1. Pregătirea în vederea ascultării victimei	227
1.1. Studiarea materialului cauzei	227
1.2. Cunoașterea persoanelor care urmează a fi ascultate	227
1.3. Întocmirea planului de ascultare, dacă situația o impune	228
§2. Reguli și procedee tactice criminalistice aplicate în audierea propriu-zisă a persoanei vătămate	228
2.1. Verificarea identității	228
2.2. Conduita tactică în momentul ascultării libere	229
2.3. Conduita tactică în momentul formulării de întrebări.....	230
2.4. Verificarea și aprecierea declarațiilor persoanelor vătămate	231
Capitolul V. Tactica ascultării suspectului sau a inculpatului	233
<i>Secțiunea I. Considerații introductive</i>	233
§1. Considerații privind valoarea probantă a declarațiilor suspectului sau inculpatului.....	233
§2. Cadrul general al reglementării procesual penale	234
<i>Secțiunea a II-a. Particularități privind psihologia suspectului sau inculpatului</i>	235
<i>Secțiunea a III-a. Reguli și procedee tactice aplicate în ascultarea suspectului sau a inculpatului</i>	237
§1. Pregătirea ascultării	237
1.1. Studiarea materialelor sau datelor existente în cauză	237
1.2. Cunoașterea personalității suspectului sau a inculpatului.....	237
1.3. Organizarea modului de desfășurare a ascultării	238
1.4. Planificarea ascultării.....	239
§2. Cadrul tactic al ascultării propriu-zise a suspectului sau a inculpatului.....	239
2.1. Verificarea identității suspectului sau inculpatului	239
2.2. Modalități tactice de ascultare în faza relatării libere	240
2.3. Tactica ascultării în faza adresării de întrebări	241
§3. Consemnarea declarațiilor suspectului sau ale inculpatului.....	243
<i>Secțiunea a IV-a. Modalități tehnico-tactice de depistare a comportamentului simulat</i>	244
§1. Indicatori psihofiziologici ai emoției	244
§2. Aprecieri privind valoarea probantă a rezultatelor obținute cu tehnicile de detectare a comportamentului simulat.....	247
Capitolul VI. Tactica efectuării percheziției și a ridicării de obiecte și înscrieri	248
<i>Secțiunea I. Importanța, reglementarea procesual penală și pregătirea percheziției</i>	248

§1. Importanța percheziției și a ridicării de obiecte și înscrisuri.....	248
§2. Reglementări procesual penale.....	248
§3. Pregătirea percheziției.....	250
<i>Secțiunea a II-a. Reguli tactice de efectuare a percheziției.....</i>	<i>253</i>
§1. Deplasarea și intrarea la locul percheziției.....	253
§2. Primele măsuri luate la locul percheziției.....	254
§3. Reguli tactice aplicate în efectuarea percheziției propriu-zise.....	256
§4. Fixarea rezultatelor percheziției.....	257
§5. Măsuri privind obiectele ori înscrisurile ridicate.....	258
<i>Secțiunea a III-a. Percheziția corporală.....</i>	<i>259</i>
§1. Percheziția preliminară.....	260
§2. Percheziția obiectelor de îmbrăcăminte.....	260
§3. Percheziția corpului ca atare.....	261
<i>Secțiunea a IV-a. Percheziția unui vehicul.....</i>	<i>262</i>
<i>Secțiunea a V-a. Percheziția informatică.....</i>	<i>263</i>
§1. Definiție.....	263
§2. Condițiile în care se dispune percheziția informatică.....	264
§3. Cererea prin care se solicită percheziția informatică și încheierea judecătorului de drepturi și libertăți.....	264
§4. Efectuarea percheziției informatice.....	265
<i>Secțiunea a VI-a. Ridicarea de obiecte și de înscrisuri.....</i>	<i>268</i>
Capitolul VII. Reguli și procedee tactice aplicate în efectuarea unor acte de urmărire penală.....	271
<i>Secțiunea I. Tactica efectuării confruntării.....</i>	<i>271</i>
§1. Aspecte introductive.....	271
§2. Pregătirea confruntării.....	273
§3. Reguli tactice de efectuare a confruntării propriu-zise.....	275
§4. Fixarea rezultatelor confruntării.....	276
<i>Secțiunea a II-a. Tactica efectuării identificării persoanelor și a obiectelor.....</i>	<i>276</i>
§1. Aspecte introductive.....	276
§2. Pregătirea identificării persoanelor și a obiectelor.....	277
§3. Particularități tactice privind efectuarea identificării persoanelor și obiectelor.....	279
3.1. Identificarea persoanelor.....	279
3.2. Identificarea cadavrelor.....	280
3.3. Identificarea obiectelor.....	281
§4. Fixarea rezultatelor identificării persoanelor și a obiectelor.....	281
§5. Pluralitatea de identificări.....	282
<i>Secțiunea a III-a. Tactica efectuării reconstituirii.....</i>	<i>283</i>
§1. Considerații introductive.....	283
§2. Dispunerea și organizarea reconstituirii.....	284
2.1. Dispunerea reconstituirii.....	284
2.2. Organizarea reconstituirii.....	285
§3. Efectuarea reconstituirii.....	286

3.1. Măsuri preliminare reconstituirii	286
3.2. Efectuarea reconstituirii propriu-zise.....	286
§4. Fixarea rezultatelor reconstituirii	287
Capitolul VIII. Constatarea și expertiza judiciară din perspectiva tacticii criminalistice	289
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive.....</i>	<i>289</i>
§1. Constatarea. Aspecte procesual penale	289
§2. Expertiza criminalistică. Aspecte procesual penale	290
§3. Expertiza complexă	292
<i>Secțiunea a II-a. Reguli tactice aplicate în dispunerea constatărilor și a expertizelor criminalistice</i>	<i>293</i>
§1. Oportunitatea expertizei.....	293
§2. Stabilirea corectă a obiectului expertizei.....	293
§3. Formularea clară a întrebărilor adresate expertului.....	294
§4. Asigurarea calității materialelor trimise spre expertiză.....	294
<i>Secțiunea a III-a. Tactica efectuării expertizelor criminalistice</i>	<i>294</i>
§1. Efectuarea propriu-zisă a expertizelor.....	294
§2. Redactarea raportului de expertiză.....	296
<i>Secțiunea a IV-a. Verificarea raportului de expertiză.....</i>	<i>298</i>
<i>Secțiunea a V-a. Valorificarea concluziilor expertizei.....</i>	<i>299</i>
<i>Secțiunea a VI-a. Sistemul unităților și laboratoarelor de expertiză criminalistică</i>	<i>299</i>
§1. Laboratoare în sistemul Ministerului Justiției	299
§2. În cadrul Ministerului Public.....	300
§3. În cadrul Ministerului Afacerilor Interne	300
Bibliografie selectivă.....	301

Emilian STANCU
Profesor universitar emerit doctor

Adrian Cristian MOISE
Lector universitar doctor

**CRIMINALISTICA
ELEMENTE DE TEHNICĂ
ȘI DE TACTICĂ A INVESTIGĂRII PENALE**

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2014-

CUVÂNT-ÎNAINTE

Obiectul propriu al științei Criminalisticii prezintă importanță pe două planuri distincte: pe de o parte, remarcă aportul său particular în aflarea adevărului, iar pe de altă parte, evidențiază unicitatea și autonomia sa față de celelalte științe juridice și nejuridice, dar aflate în slujba justiției.

Datorită obiectului propriu de cercetare, Criminalisticii îi sunt specifice anumite metode de cunoaștere, unele dintre ele tipice științei respective, altele comune mai multor științe, dar aplicate într-un mod particular, potrivit obiectului său.

Prin însăși definiția dată adevărului, raportată la teoria cunoașterii, acesta este relativ. Criminalistica nu-și propune să ajungă la esența adevărului absolut, dar încearcă să se apropie de aflarea adevărului, fie el și relativ, *sine ira et studio*, fiindu-i indiferent cui folosește aceasta.

Criminalistica a căutat și a găsit un sprijin eficient în științele exacte, utilizând toate cercetările de vârf în sprijinul propriului demers de cercetare.

Singura autoritate care se bucură de același respect, indiferent de tipul de societate din care se naște, este autoritatea Legii. Oricare ar fi însă legea, singurul mijloc de a-i identifica pe cei care o încalcă, fără a proceda în mod abuziv la găsirea unui vinovat fără vină, este Criminalistica.

Din cadrul sistemului Criminalisticii, lucrarea de față prezintă principalele elemente de tehnică și tactică criminalistică. Aceasta se adresează deopotrivă teoreticienilor, practicienilor, studenților din cadrul Facultăților de Drept, cât și altor specialiști, constituind un veritabil suport teoretic și practic.

Autorii

Partea I
Elemente de tehnică criminalistică

Capitolul I

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

Secțiunea I

Definiția și importanța științei criminalistice

Criminalistica s-a format ca o știință judiciară la sfârșitul secolului al XIX-lea, fondatorul ei fiind recunoscut de cei mai mulți specialiști, cunoscutul judecător de instrucție austriac și profesor de drept penal, **Hans Gross**. Acesta a folosit pentru prima dată în literatura juridică termenul de *criminalistică* în anul 1893, prin editarea *Manualului judecătorului de instrucție*, care a fost reeditat în scurt timp sub denumirea *Manualul judecătorului de instrucție în sistemul criminalisticii*. Înaintea lui Hans Gross, un reputat specialist francez, Alphonse Bertillon, șef al Serviciului de identitate judiciar din Paris la sfârșitul secolului trecut a pregătit cadrul apariției științei criminalisticii.

Imediat după Hans Gross, noua știință judiciară apărută a fost consolidată și de alte lucrări importante aparținând unor reputați juriști: *La police et l'enquet judiciaire scientifique* (**A. Niceforo**, 1907); *Manuel de police scientifique* (**R.A. Reiss**, 1911); *La police scientifique* (**E. Goddefroy**, 1911)¹. Deoarece metodele, mijloacele și procedeele criminalistice au fost utilizate în mod special de organele de poliție, Criminalistica a fost cunoscută până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și sub denumirea de *poliție tehnică* sau *poliție științifică*, aceste denumiri referindu-se numai la componenta sa tehnico-științifică, nu și la cea tactică și metodologică².

Încă de la începuturile sale, în ciuda unor păreri contrare, Criminalistica a fost considerată o *știință* în înțelesul deplin al cuvântului, poate una dintre primele științe de graniță³. Astfel în literatura juridică din țară cât și din străinătate au fost exprimate mai multe opinii în legătură cu caracterul de știință de sine stătătoare a criminalisticii, astăzi existând un consens asupra faptului că aceasta are un obiect propriu de cercetare și utilizează metode specifice⁴.

Dacă asupra caracterului autonom al științei Criminalisticii există o unitate de opinii, nu același lucru putem să-l afirmăm cu privire la modul în care știința Criminalistica a fost definită de către oamenii de știință și reputați criminaliști, deși diferențele sub acest aspect nu vizează esențialul.

Astfel întemeietorul ei Hans Gross a definit Criminalistica o „**știință a stărilor de fapt în procesul penal**”. Alte definiții ale științei Criminalisticii sunt următoarele:

¹ Emilian Stancu, *Tratat de Criminalistică*, ed. a V-a, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 27.

² Nelu Viorel Cătuna, *Criminalistică*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 2; a se vedea și George Antoniu, Nicolae Volonciu, Nicolae Zaharia, *Dicționar de procedură penală*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p. 163.

³ Emilian Stancu, *op. cit.*, p. 27.

⁴ Colectiv, *Tratat practic de criminalistică*, vol. I, Editat de Ministerul de Interne, Serviciul Editorial, Presă și Propagandă în rândul populației, București, 1976, p. 15.

„Criminalistica este un ansamblu de procedee aplicabile în cercetarea și studiul crimei pentru a se ajunge la dovedirea ei”¹.

„Criminalistica este o știință multidisciplinară care se ocupă cu elaborarea mijloacelor tehnico-științifice, a metodelor și a procedeelelor tactice de descoperire, fixare, administrare și examinare a probelor, în scopul cercetării și prevenirii infracțiunilor”².

„Criminalistica este știința care este într-un continuu progres, pune la îndemâna instanțelor civile, deopotrivă cu cele penale, mijloace noi pentru aflarea adevărului și justiția le folosește din plin”³.

„Criminalistica este o știință judiciară, pluridisciplinară, care are ca principale ținte descoperirea infracțiunilor, identificarea infractorilor și probarea științifică a activității lor delictuoase, asigurarea măsurilor de prevenție împotriva criminalității”⁴.

„Criminalistica este o știință multidisciplinară cu caracter autonom și unitar care elaborează și folosește metode și mijloace tehnico-științifice de descoperire, fixare, ridicare, examinare și interpretare a urmelor infracțiunii, procedee tactice și metodologice de cercetare a infracțiunilor în vederea identificării autorilor și prevenirii faptelor antisociale”⁵.

Remarcăm, fie numai pentru semnificația ei, o opinie foarte răspândită, conform căreia, printre altele, Criminalistica ar fi și o artă⁶. Astfel în anul 1983, secretarul general de atunci al INTEPOL-ului, Jean Nepote, definea criminalistica „arta și tehnica investigațiilor penale”⁷.

Din analiza majorității punctelor de vedere exprimate în literatura de specialitate, atât din străinătate, cât și din țara noastră se desprinde o concluzie cvasiunanimă referitoare la caracterul științific al acestei discipline dedus din obiectul său propriu și metodele sale specifice de cercetare. În esență, conținutul noțiunii de criminalistică a fost definit astfel de prof. univ. dr. Emilian Stancu: „Criminalistica este o știință judiciară, cu caracter autonom și unitar, care însumează un ansamblu de cunoștințe despre metodele, mijloacele tehnice și procedeele tactice, destinate descoperirii, cercetării infracțiunilor, identificării persoanelor implicate în săvârșirea lor și prevenirii faptelor antisociale”⁸.

Criminalistica a mai fost denumită în literatura de specialitate ca fiind „știința contra crimei”⁹, aceasta având o structură complexă, formată din trei ramuri distincte dar strâns legate între ele:

¹ Pierre Fernand Ceccaldi, *La criminalistique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1962, p. 6.

² Ion Anghelescu și colectiv, *Dicționar de Criminalistică*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 48.

³ Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, *Tratat de drept procesual civil*, Tipografia Universității București, 1973, p. 95-96.

⁴ Lazăr Cârjan, Mihai Chiper, *Criminalistică. Tradiție și Modernism*, Ed. Curtea Veche, București, 2009, p. 14.

⁵ Constantin Drăghici, Adrian Iacob, *Tratat de tehnică criminalistică*, ed. a II-a, Ed. Sitech, Craiova, 2009, p. 16.

⁶ Edmond Locard, *Traité de criminalistique*, vol. I, Ed. J. Desvigne, Lyon, 1931, p. 7-8; Marcel Le Clère, *Manuel de police technique*, Éditions Police Revue, Paris, 1974, p. 11-12; Charles E. O'Hara, *Fundamentals of Criminal Investigations*, Ed. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois, S.U.A., 1970, p. 3-4.

⁷ Jean Nepote, *Situation actuelle et tendance d'évolution de la criminalistique*, Revue Internationale de Police Criminelle, nr. 384, ianuarie 1983, p. 2.

⁸ Emilian Stancu, *op. cit.*, p. 28.

⁹ Lucian Ionescu, Dumitru Sandu, *Identificarea criminalistică*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 2.

a. Tehnica criminalistică cuprinde ansamblul metodelor și mijloacelor tehnico-științifice destinate descoperirii, fixării, ridicării și examinării urmelor sau mijloacelor materiale de probă.

b. Tactica criminalistică reprezintă un ansamblu de procedee și reguli specifice destinate desfășurării activităților de urmărire penală și de judecată, cum ar fi cercetarea la fața locului, reconstituirea, identificarea autorului și a victimei, ascultarea inculpatului și a altor persoane (persoana vătămată, martori), efectuarea perchezițiilor, ridicarea de obiecte și înscrisuri etc.

c. Metodologia criminalistică vizează cercetarea unor categorii de infracțiuni cum sunt infracțiunile împotriva vieții, sustragerile din avutul public sau personal, accidentele rutiere, navale sau aeriene etc. Astfel metodologia criminalistică stabilește care sunt activitățile procedurale care trebuie desfășurate cu ocazia investigării criminalistice a unei anumite infracțiuni, precum și ordinea logică în care acestea vor fi întreprinse, constituind un ghid științific al investigării unei infracțiuni determinate¹.

În literatura de specialitate occidentală, cu privire la structura criminalisticii, interpretată în sens larg, au fost exprimate mai multe opinii conform cărora această știință cuprinde²:

1. **Procedee polițienești** destinate conducerii unei anchete, inclusiv strângerii probelor privind comiterea infracțiunii, care aparțin „Poliției tehnice”.

2. **Procedee științifice** utilizate în expertiza urmelor și a probelor materiale ale infracțiunii, care aparțin „Poliției științifice”.

3. **Procedee juridice** destinate administrării, potrivit regulilor de drept, a probelor existenței infracțiunii.

Secțiunea a II-a **Obiectul Criminalisticii**

Obiectul propriu al științei Criminalisticii prezintă importanță pe două planuri distincte: pe de o parte, remarcă aportul său particular în aflarea adevărului, iar pe de altă parte, evidențiază unicitatea și autonomia sa față de celelalte științe juridice și nejuridice (medicina legală, psihologia judiciară, fizica, chimia, biologia judiciară), dar aflate în slujba justiției.

Sub raport științific, principalele direcții de acțiune ale criminalisticii sunt următoarele:³

1. Elaborarea și folosirea de metode și mijloace tehnico-științifice destinate descoperirii și cercetării urmelor infracțiunilor, începând cu urmele specifice omului și continuând cu cele ale armelor sau instrumentelor, mijloacelor de transport, ale fenomenelor fizico-chimice, în scopul identificării persoanelor sau obiectelor.

¹ Nelu Viorel Cătuna, *op. cit.*, p. 4.

² Pierre Fernand Ceccaldi, *op. cit.*, p. 6; Marcel Le Clère, *Manuel de police scientifique*, Éditions Police Revue, Paris, 1973, p. 12-14.

³ Emilian Stancu, *op. cit.*, p. 29; Camil Suciuc, *Criminalistica*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 6 și urm.; Ion Mircea, *Criminalistica*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978, p. 5.

2. Adaptarea de metode aparținând științelor exacte la necesitățile proprii Criminalisticii, a unor metode din alte domenii ale științei, cum sunt cele proprii fizicii, chimiei, biologiei, matematicii, în scopul aplicării lor la specificul activității de prevenire și de combatere a infracțiunilor.

3. Elaborarea de reguli și procedee tactice destinate efectuării unor acte de urmărire penală, precum și creșterii eficienței acestora, prin asigurarea unui fundament științific investigării.

4. Studiarea practicii judiciare, în scopul valorificării științifice și generalizării experienței pozitive rezultate din activitatea organelor de urmărire penală pe linia investigării infracțiunilor.

5. Analiza evoluției modului de săvârșire a faptelor penale, pentru stabilirea celor mai adecvate procedee de combatere și de prevenire a lor, inclusiv de identificare a autorilor acestora.

6. Perfecționarea modului de cercetare a diverselor categorii de infracțiuni, în special a acelor care aduc atingere unor valori sociale deosebite, a acelor care sunt săvârșite cu violență și, în general, a faptelor penale care prezintă dificultăți de investigare.

7. Elaborarea de metode și prefigurarea de măsuri destinate prevenirii infracțiunilor sau altor fapte cu caracter antisocial.

Secțiunea a III-a

Metodele proprii de investigare ale științei Criminalisticii

Datorită obiectului propriu de cercetare, Criminalisticii îi sunt specifice anumite metode de cunoaștere, unele dintre ele tipice științei respective, altele comune mai multor științe, dar aplicate într-un mod particular, potrivit obiectului său.

Metodele de investigare criminalistică sunt următoarele:¹

1. La baza metodologiei criminalistice se situează modalitățile generale de cunoaștere cum sunt *observația, analiza, sinteza, deducția, inducția, comparația*, adaptate la specificul obiectului Criminalisticii. De exemplu, *metoda comparativă* este fundamentală în procesul de identificare a persoanelor și obiectelor, ea constituind baza metodologică a activității de expertiză criminalistică.

2. Metodele adaptate la specificul Criminalisticii din alte domenii științifice, pe primul loc aflându-se metodele de analiză fizico-chimică a urmelor și microurmelor care se prezintă sub formă de resturi de obiecte și materii, metodele biologice de examinare a urmelor de secreții, excreții ori țesuturi moi, metodele antropologice, metodele de examinare optică în radiații vizibile sau invizibile.

3. Metode de examinare proprii Criminalisticii, care țin de particularitățile obiectului său de cercetare, cum ar fi de exemplu următoarele:

- metode destinate descoperirii și examinării îndeosebi comparative, a urmelor sau mijloacelor de probă;

¹ Emilian Stancu, *op. cit.*, p. 29-30.

- metode de identificare a persoanelor și cadavrelor după semnalmente exterioare ori după resturi osoase;

- metode de cercetare a înscrisurilor, a diverselor valori falsificate sau contrafăcute etc.

4. Procedee tactice de efectuare a unor acte de urmărire penală, elaborate atât pe baza generalizării experienței organelor judiciare, cât și prin adaptarea unor elemente de cunoaștere aparținând psihologiei.

5. Metode tehnice de prevenire a infracțiunilor, cum ar fi de exemplu, cele care se referă la prevenirea falsurilor, a furturilor în dauna avutului public sau particular.

În literatura de specialitate au fost exprimate și opinii menite să confere o notă și mai pronunțată de specificitate ansamblului metodelor de investigare criminalistică. Un astfel de exemplu este teoria autorului Charles E. O'Hara care consideră că metodologia anchetei penale se fundamentează pe **regula celor trei I: informația, interogatoriul și instrumentarea**¹. Această opinie reprezintă esența modului de a se proceda în dovedirea vinovăției sau nevinovăției unei persoane. Alți autori, precum prof. univ. dr. Camil Suciu, îmbrățișează un criteriu bipartit de clasificare a metodelor de investigare criminalistică, clasificându-le în metode tehnico-științifice și tactice². Un alt autor precum Pierre Fernand Ceccaldi, consideră că metodele Criminalisticii sunt matematice, fotografice, microscopice etc.³

Prin urmare, toate aceste opinii nu reprezintă în fond decât preocupări de evidențiere a caracterului științific al Criminalisticii, prin evidențierea elementelor ce conferă un contur propriu metodologiei sale, precum și a contribuției pe care o are în stabilirea adevărului.

Secțiunea a IV-a

Caracterele Criminalisticii

Criminalistica este o știință cu un obiect propriu, specific de cercetare, având o contribuție particulară la realizarea justiției.

Criminalisticii, ca știință autonomă îi sunt specifice următoarele caractere:

A. Caracterul judiciar

Caracterul judiciar este determinat de legătura strânsă a Criminalisticii cu activitățile de cercetare și urmărire penală, cât și cu activitatea de judecată. În majoritatea cazurilor, activitatea de soluționare a cauzelor penale este precedată de cea a strângerii probelor, clarificării împrejurărilor în care a fost săvârșită fapta ilicită, identificării autorului și câteodată, chiar a victimei. Acest proces începe din faza cercetării la fața locului și continuă cu activitățile de investigare, analiză, verificare în laborator a urmelor sau mijloacelor materiale de probă, precum și cu alte acte de urmărire penală, guvernate de reguli tactice elaborate de Criminalistică⁴.

¹ Charles E. O'Hara, *op. cit.*, p. 10.

² Camil Suciu, *op. cit.*, p. 6-7.

³ Emilian Stancu, *op. cit.*, p. 30.

⁴ George Antoniu, Constantin Bulai, Gheorghe Chivulescu, conform *Dicționarului Juridic Penal*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 177, prin termenul *judiciar* se înțelege „acea însușire a unei activități de a se desfășura în legătură cu rezolvarea unui conflict de drept”.